

Velikonoce

Velikonoční pašijový týden

14. - 22. 4. 2019

(Inspirováno knihou Rudolfa Steinera, Kalendář Duše, nakl. Michael, 1999, Olomouc, přeložil Zdeněk Váňa), ISBN 80-86 340-03-1) *Citace knihy jsou uvedeny kursívou.*

Velikonoce mohou být vnímány jako **brána** do nového roku života a přírody. Mají svůj protipól v podzimním svátku Michaelově, 29. října, *spolu s ním tvoří osu, kolem níž se seskupuje celý časový organismus roku.* V podzimním, michaelském období vstupuje duše člověka do svého vlastního nitra, *k poznání Ducha ve vlastním nitru.* Je to období, kdy se i fyzicky začínáme choulit do sebe, zahalujeme se do teplejšího oblečení, skláníme hlavu spíše k zemi.

Naopak v tomto jarním období vstupujeme **jarní branou velikonoc** do opačného životního stavu, připravujeme se *k výstupu do letních výšin, k prožívání Ducha ve světě.* Zvedáme hlavu k nebesům, rovnáme si záda, abychom se více nadechli vítězného slunce.

V tomto období si člověk může začít uvědomovat znovu a nově význam celého tohoto světa pro sebe a vydat se znovu a nově na cestu k jeho pochopení. Jakoby takových příležitostí nebralo konce.

Jarní slunce a jeho narůstající síla je zjevení krásy. Probouzí v člověku pocit radosti, cítíme, jak se do nás vlévá nová **životní síla**. Dar.

Jenže? Dar světla, radosti i nových životních sil? Že by hřivna? Co s ní? Zakopat nebo rozmnožit?

Jak ale rozmnožit?

Co takhle proměnit?

Darované světlo a pocit radosti můžeme proměnit v dobré a laskavé myšlenky, které proudí **oběma směry**: dovnitř, do sebe i ven, do světa, do vesmíru, k Bohu.

Vědomě. Nejen pasivně se nechat zmítat nahodilými myšlenkami sem a tam, ale být si vědom toho, že mohu své myšlenky vědomě řídit. Začíná to přirozeně pozorováním. Tedy pozorováním fyzického světa, konkrétního života, pozorováním toho, co vidím, slyším – ve smyslovém světě, až po to, co sám říkám, dělám, nač myslím.

No? Na co právě teď myslíte? Na co jste mysleli před chvílkou? Co jste naspali přátelům do mejlu, co jste před chvílkou říkali svým blízkým nebo si jen mysleli, a ani neřekli? Hm?

Každý dar je příležitostí k vlastnímu, jedinečnému vytváření rovnováhy. To jsou teprve zisky.

Já vím, snadno se to řekne, ale jak takovým ziskem zaplatit složenky, vidíte?

„Neboj se“, řekl Anděl.

Velikonoční týden nemá pevně stanovené datum.

Stanovení data velikonoce vychází ze skutečnosti, že se slaví vždy první neděli po prvním jarním úplňku, což je krásná souvislost mezi Měsícem, Sluncem a našimi životy.

Proto **datum velikonočního týdne** může být v době od 22. 3. do 25. 4. Způsob výpočtu velikonoce byl definitivně stanoven na I. nicejském koncilu v roce 325 n. l. a v 6. století byl přijat obecně.

Velikonoční týden tak můžeme prožívat nejčastěji ve znamení Berana (Skopce), ale jeden týden i ve znamení Býka, což je právě letos.

Letošní velikonoce jsou ve znamení Býka

Znamení Býka je pod vlivem archanděla ANAELA, s planetárním vlivem Venuše, známé též jako Jitřenka, Večernice.

Archanděl Anael doprovází životem dospívající, ty, kteří jsou v plné síle na cestě k dospělému, tedy moudrému životu. Se vším, co získali v předchozím období, krácejí do velkého života.

Působení Archanděla Anaela je možné spatřovat v barvách – v barevném spektru oblohy při východu a západu slunce, při zbarvování se přírody, květin, keřů, stromů, zeleně..., v tónech – zpěvu ptáků (během dne, ale nejvíce při východu a před západem slunce...), vždy ve světle a se Sluncem (Kristus, Láska).

Velikonoční týden – tzv. **OKTÁV**, nazýván též „**Svatý týden**“ nebo „**pašijový**“ (latinsky *passio* znamená utrpení) je protkán motivem PAŠIJÍ, pašijových her, a evangelickou zvěstí o cestě Ježíše Krista ke znovuzrození.

Prastará moudrost jarních obřadů, i když už nepoznatelně promísená s křesťanskou tradicí, a Bůh ví jak dalece deformována, zůstává moudrostí, pokud není přijímána bezduše.

Každý den, **každý okamžik života** je příležitostí nekonečně znovu a znovu prožívat a vnímat dozvuky událostí a moci o nich přemýšlet, uvědomovat si je a hledat další souvislosti se sebou samým, s přírodou, s celým vesmírem.

Svátky by neměly být tupým papouškováním zvyků.

To, co dnes člověk prožívá v období velikonoce, jsou jen dozvuky, matné odlesky ze všech těch událostí, které se skutečně udály. Podobně jako když večer před usnutím uléháme do postele a vnímáme dozvuky událostí uplynulého dne, přemýšlíme o tom, co se přihodilo, k čemu jsme se rozhodli, co jsme uskutečnili, co naopak ne.

Vlastně každý den, každý okamžik života je příležitostí nekonečně znovu a znovu prožít a vnímat dozvuky událostí a moci o nich přemýšlet, uvědomovat si je a hledat další souvislosti se sebou samým, s přírodou, s celým vesmírem.

Prastará moudrost jarních obřadů se dnes mísí s křesťanskou tradicí, a Bůh ví, jak už je deformována, není snadné to rozlišit. Je však pravdou, že zvyklostí je mnoho, a není v mých silách je zde všechny vyjmenovat.

Každopádně tiše rozjímat, radovat se vědomě, tím nic nepokazíme, v tom spatřuji smysl svátků, tradic a zvyklostí.

Velikonoční tradice

Sobota (letos 13. 4.)

V sobotu před květnou nedělí začínala usilovná práce na zhotovování tzv. BERANŮ, což jsou až 3m dlouhé lískové pruty, omotané chvojím, nahoře ukončeny rozvětvením a zdobené barevnými mašlemi, krepovým papírem apod.

Následující den, ráno na Květnou neděli, se s BERANY chodilo na ranní mši do kostela, kde se posvěcovali.

Mládenci s nimi hráli soupeřivé hry, kdo komu odtrhne více mašlí.

Hospodář potom proutky z tohoto posvěceného berana zapichoval do polí, aby mu přinášela hojnou úrodu.

Pašijový týden však začíná Květnou nedělí.

Květná neděle

- zvaná též „palmová“ nebo „beránková“
- je poslední nedělí před velikonoce, oslavující vjezd Ježíše Krista na oslátku do Jeruzaléma, při kterém byl máváním palmových ratolestí vítán jako vítěz, král (obraz Slunce, světla, nejvyšší moudrosti, vítězství života).
- palma nebo **palmová ratolest** byla v antice symbolem vítězství.

Staré zvyky a tradice Květné neděle

- posvěcují se „kočičky“ – větvičky jívny a další ratolesti z různých druhů rostlin
- **posvěcené ratolesti** nebo kytice z nich zdobily obydlí
- ponechávaly se do velkého pátku a po té se používaly jako posvěcená ochrana pro různé příležitosti.
- např. se zapichovaly do polí, aby byla dobrá úroda, nebo se ukládaly na půdu jako ochrana před požárem a podobně. Byly vlastně laskavou **připomínkou víry a vztahu člověka**

k onomu neuchopitelnému, tajemnému světu, světu souvislostí pozemského i duchovního života.

- dívky nosily „lito“, což je zelená ratolest, která byla ozdobena barevnými nebo bílými stuhami, případně i skořápkami z vajíček, chodily po domech a zpívaly velikonoční koledy
- věřilo se, že by člověk v tento den měl mít **na sobě něco nového** („aby ho beránek nepokakal,“ říkávala babička.)

Modré pondělí

- v kostelích se vyvěšuje **modré roucho**, možná odtud je odvozen název pondělka
- traduje se, že by to měl být den odpočinku (ale jak to dodržet v pracovním týdnu? Tak alespoň mentálně).

Šedivé úterý

- není známo mnoho ustálených zvyků a tradic, každopádně může souviset s úklidem, tedy prachem, který se vymetal
- vymetaly se světnice, aby „všechna havěť zahynula a z domu zmizela“. Převedeno do jazyka současné doby – můžeme s láskou uklízet, čistit, umývat, zametat a vytírat, případně i luxovat. Já bych přála život i havěti, není v tomto světě stvořena náhodou, ale „havěti“ můžeme rozumět např. starou špínu a prach, po jejíž „očistě“ se nám volněji dýchá, jako bychom obrazně smývali z povrchu našich obydlí „špínu“ našich myšlenek, nedej Bůh činů.

Škaredá středa

- je někdy zvaná též „**sazometná**“.
- je to vlastně přípravný den zrady: Jidáš udal Krista velebnějším, tím zahájil celou nenávislnou kampaň proti Kristovi končící smrtí Ježíše Krista. Ale i Jidáše. Dnes se zkoumá nově nalezené **evangelium Jidášovo**, možná bude zdrojem nového poznání.
- tento den se **vymetaly komíny**, což je vlastně pokračování jarního úklidu, očisty; tentokrát místa, bez kterého by člověk nemohl v chladných obdobích (podzim, zima) přijímat teplo. A to jen okrajově připomínám, že zdrojem tepla byly v dřívějších dobách, a dnes ještě stále na vesnicích jsou, rovněž dary Země – dřevo, uhlí. Dnešní život v moderních bytech s ústředním topením nám otupuje vnímání těchto přirozených souvislostí. Jinými slovy: *Co na jaře dobrého zaseješ, to na podzim sklidiš.*
- je to den „**škaredé události**“ (kdy Jidáš zradil Krista), proto by se **nikdo neměl** na nikoho v tento den **mračit, škaredit**, jinak by se mračil celý další rok nebo někdy se uvádí, že by se škaredil každou středu po celý další rok

Zelený čtvrtek

- v kostelích se užívá **zeleného mešního roucha**
- v tento den se má jíst **zelená strava** (zelí, kopřivy, špenát či jiná zelenina nebo zelená strava), aby byl člověk po celý rok zdravý

- je prvním dnem ze tří, tzv. **Trojdení velikonoční**, ve kterých se odehrály nejpodstatnější události
- nejvýznamnější částí tohoto dne je však **večer a noc**.
- večer se konala **Poslední večeře Páně**, při které Ježíš hovořil o průběhu následujících dnů, o svém zrádci, loučil se s apoštoly – tedy nesl v sobě čisté **vědomí událostí z proudu budoucnosti**
- **omýval apoštolům nohy** – symbolické vyjádření toho, že všichni jsme si rovni, není sluhů ani pánů
- ustanovil **eucharistii** – rituál svatého přijímání chleba a vína jako obrazu těla a krve Kristovy.
- **Nezvoní zvony** – a to až do soboty, říká se, že „odletěly do Říma“ – možno vnímat jako souvislost s rozhodnutím soudu, Piláta, tedy s odsouzením Ježíše Krista, což bylo v té době jedno z nejkrutějších a nejpotupnějších soudních rozhodnutí starého Říma v rámci tehdejšího trestního práva.
- Říká se, že **když naposledy člověk uslyší z kostela znít zvony**, má cinkat penězi, aby se jej „držely“
- **v tradičních zvyklostech** je ticho zvonů nahrazováno „**řehačkami**“, klapáním různých dřevěných klapáček. Dodnes se stále na vesnicích i přes zákazy v době komunistické totality této tradice využívá.

Chlapci, tehdy chodící s velkým rámusem po vesnici, mohou dnes v člověku evokovat souvislost s podobným způsobem **zahánění strachu, nebezpečí, samoty**. Jako by ona příšerně hlučná nehudba pomáhala překřičet vlastní svědomí, zlé myšlenky, činy a špatná rozhodnutí, koneckonců jako by se každý hluk snažil přerát ticho poznání, ticho moudrosti a pokory kraválem vnějším. Ticho může být někdy těžko snesitelné.

- Dodnes **při mši na Zelený čtvrtek** umývá biskup a řeholní představení nohy 12 starcům, symbolizujících 12 apoštolů, kterým Ježíš při poslední večeři omýval nohy
- **v noci se Ježíš Kristus** s nejbližšími apoštoly uchýlil **k modlitbě v zahradách Getsemanských**, kde byla dokonána zrada – Jidáš polibkem označil Ježíše, který byl po té zatčen, souzen (v noci), bičován a konečně odsouzen.
- je to noc, v níž si **Pilát „omýval“ ruce**, odkláněl se od vlastní odpovědnosti
- na **přelomu těchto dvou dnů** Ježíš prožívá jím očekávané selhání apoštola Petra, tedy zapření Krista.
- noc **končí trojím zakokrháním** kohouta, který oznamuje příchod nového dne – Velkého pátku.

Velký pátek

- **nejvýznamnější den** velikonočního období
- v katolické liturgii je **Velký pátek dnem smutku**. Jako by veškerý smutek byl varováním a upozorněním: „*Vidíš, člověče, to je důsledek i tvých činů.*“
- **Tři dny a tři noci** nezasvitlo slunce ani měsíc. **Trvající tma, bolest a smutek** jsou obrazem nepochopení.
- Ježíš Kristus v tento den **prochází cestu na Golgotu** s křížem na zádech s trojím zastavením, kdy klesá pod tíhou kříže.
- **Kristus** svým sebeobětováním se **svým sebe-vědomím** přinesl zemi v nejduševnější a nejduchovnější formě **impuls Lásky**
- v noci z pátku na sobotu bylo Ježíšovo tělo uloženo do hrobu
- **TICHO a tiché rozjímání, modlitby, zpovědi, klid a vážnost** – to jsou atributy (signatury) Velkého pátku.

- v kostelích **nehraje hudba, nekoná se ani běžná mše**, pouze modlitby, uctívání kříže. (v čase od dvanácti do tří odpoledne)
- Později jezuité zavedli **pobožnosti u Božího hrobu**, které až v 17. a 18. století se staly obecnějším zvykem
- v tento den **se nepřináší oběť** při mši svaté

Poznámka: je to zvláštní – zabití a umučení Lásky a Pravdy považujeme v tradici za nejvýznamnější den nejvýznamnějších svátků v křesťanství. Nepochybně je to silný obraz vyzývající k téměř nekonečnému rozjímání o jeho významu. Ale jak hluboko člověka aktivuje? Víme o této skutečnosti mnohé, ale jak mnoho ji dokážeme posunout třicet centimetrů níže – do srdce; a pak několik centimetrů nalevo a napravo – **do rukou**, tedy do těla, kterým můžeme konat a uskutečňovat to, co víme. Co vlastně víme? Člověk v dnešním světě se opravdu může jevit stále jako bytost, která má „plnou hlavu“ všeho možného, ale jedná bezvědomě. Tedy bez vědomí sebe a Krista v souvislostech. Bez vědomí srdce. Bez souladu rozumu a citu.

Mnohé paralely bychom našli v našem každodenním životě, jenom je otázkou, jak dalece si své utrpení a bolest dáváme do spojitosti s nepochopením vlastních rozhodnutí a jednotlivých kroků.

Staré zvyky a tradice Velkého pátku

- Velký pátek je dnem **VODY**
- přírodním živlům je v tento den připisována **zvláštní, magická moc**.
  - **VODA** – element, ke kterému je přiřazován fyzický i duchovní význam. Voda, kterou se posvěcují obydlí, rostliny, země, půda, lidé se jí křtí.
  - **ZEMĚ** „je otevřená“, jakoby připravená přijmout Kristovu krev. V uměleckém ztvárnění se tento jev objevuje v podobě otevírání země plné pokladů, tedy nabízející člověku příležitost k pozemskému bohatství, nebo otevírání hrobů, které může nabízet spojení s „oním“ světem apod.
  - **OHEŇ** – symbolizující spojení pozemského a duchovního (stoupající kouř do nebe) nebo vzkříšení („vzkřísit“ oheň, rozkřesat nový). Určitě stojí za znovupřipomenutí, že tyto jednotlivé elementy, k nimž patří nepochybně i
  - **VZDUCH (DUCH)** jsou vzájemně a neoddelitelně propojeny. Traduje se, že i vodníci vycházeli na souš (spojení elementu vody, země i vzduchu)
- ráno **před východem slunce** se chodili lidé omývat do potoků a řek, aby byli zdraví, omytí a očištění od všeho „zlého“
- je to obraz snahy o proměnu vlastní individuality, obraz **touhy po duchovním životě**.
- lidé přinášeli vodu nabranou v tuto výjimečnou chvíli domů, **omývali jí zvířata, nádobí, kropili světnice** apod.. Pekli z ní chléb.
- v tento den se **uhasínaly ohně** v kamnech, aby se v sobotu křesáním mohly znovu zapálit, jako obraz vzkříšení života
- **nemá se prát prádlo**, neboť pradelny říkávaly, že by se v tento den prádlo namáčelo do Kristovy krve
- nemá se **nic půjčovat z domácnosti**, protože s takovými předměty by se dalo čarovat
- **nemá se hýbat zemí**, proto se v tento den nepracovalo na poli ani v sadu

Od nepaměti se člověk obrací k přírodě, protože tuší, že právě v ní může pocítit božskou duchovnost.

Poznámka – několik let si všímám počasí – Velký pátek mívá obvykle zvláštní smutnou atmosféru, často s dramatickými ději na obloze – bývá zamračeno, deštivo, pak se objevují (ne tak časté) černé mraky na modré obloze, silný vítr se střídá s bezvětřím a klidem ...

Bílá sobota

- je **posledním dnem půstu**.
- **bílá** bývá nazývána proto, že **nejvýznamnější událostí je KŘEST**, zvláště křest dospělých – katechumenů; řecky katechúmenos = ten, který má být učen
- všichni pokřtění v tento den se **oblékali do bílého roucha** označujícího očistu od hříchu. I zde hraje VODA významnou roli.
- prostřednictvím KŘTU sestupuje Kristova individualita do fyzického těla
- **křest vodou** je obrazem touhy člověka po duchovním životě a jeho snahy po proměně své individuality

Věřím, že každý člověk cítí, nikoliv svým rozumem, intelektuálně, ale prostřednictvím svého srdce, že na světě je Láska (světlo, Kristus). A tak se od nepaměti obrací k přírodě, když touží pocítit božskou duchovnost, nebo se od přírody odvrací, když ji popírá.

Staré zvyky a tradice Bílé soboty

- světí se voda, která se po celý další rok používána k svěcení a vykrápění, žehnání, křtění nemluvnat apod.
- **lucernarium** – je obřad, při kterém se žehnilo světlu, a zpívaly se žalmy
- večer se **před kostelem zapalují a světí ohně**
- pálí se ratolesti z Květné neděle a **popel z tohoto ohně** je pak používán k dalším obřadům, nejvíce však na **Popeleční středu následujícího roku** (40 dnů před velikonoce, kdy začíná půst – Masopust)
- od posvěceného ohně se rovněž zapalovaly velikonoční svíce, tzv. **paškál**, jehož „světlo“ věřící vnášeli do ztemnělého kostela **při bohoslužbě Vzkříšení**
- v tento den si hospodyně nosily z domu své polínko k ohni, které si po posvěcení ohně jako oharek odnášely domů a od nich zapalovaly v kamnech nový oheň
- **z ohořelých dřev** se zhotovovaly křížky, které se zapichovaly do polí, aby dobře rodila, nebo se vkládaly za trámy domu, aby chránily dům před požárem

Velikonoční noc ze soboty na neděli

Přibližuje se Velká noc, noc ze soboty na neděli – **VZKŘÍŠENÍ**, kdy Ježíš Kristus vstal z mrtvých.

Událost, ve které člověk překonal všechny pozemské zákony.

- **Bohoslužba Vzkříšení** v kostele, které předchází noční bohoslužba – tzv. **vigilie** (bdění, lat. vigilia = noční hlídka), se v minulých dobách konávala dříve, časově předsunutě, než došlo ke skutečné události (dopoledne, odpoledne). V poslední době se častěji koná večer, případně se stále více přibližuje oné skutečné hodině. Ale nikde není přesně uvedeno, ve kterou hodinu k oné události vzkříšení došlo.
- Slavnost Vzkříšení není jen bohoslužbou v kostele, ale je slavností obecnější, lidovou. Po dlouhém půstu, poté velké bolesti ze smrti Kristovy, přichází radost ze zmrtvýchvstání, **naděje**, že smrtí nic nekončí, probouzí radost

- **vzkříšený Kristus se zjevil svým apoštolům**, nikoli však v podobě vrácené zpět do předchozího života, ale v proměněné podobě těla i života. V této proměněné podobě chodil po zemi, setkával se se svými apoštolů po dobu 40 dnů, až při posledním setkání jim řekl, že ho již neuvidí, ale že pomoc bude seslána Duchem svatým (svatodušní období). To ale patří do dalšího období.

Neděle – Boží hod velikonoční

- zvaná též **Velká neděle** nebo **Bílá neděle**
- **třetí den velikonočního Třídenní**
- vrcholí slavnost vzkříšení, zmrtvýchvstání Páně
- **Konstantin I. nařídil v r. 321 úplný nedělní klid**, křesťan by měl neděli světit návštěvou bohoslužby, klidem a rozjímáním
- **Novokřtěnci** nosili naposledy na sobě bílé křestní roucho
- V současnosti se v tento den často koná **první svaté přijímání**

Staré zvyky a tradice Velikonoční neděle

- zvyků je méně, tímto dnem **končí půst**, začíná se jíst masité jídlo
- **Světit se velikonoční pokrmy** (opět význam vodního elementu) – beránek, mazanec, chléb, vejce, víno. Tyto pokrmy mají člověku pomáhat pozvolna přejít z postní stravy na masitou
- z masité stravy se jí skopové, jehněčí, holoubata – předem posvěcená v kostele.
- Chodí se na procházky, návštěvy, příchozím hostům se musí dát **nabídnout z posvěceného pokrmu**
- Dívky vymalovávají vajíčka
- lidé si mají oblékat něco nového na sebe, „**být v novém**“.
- hospodáři i v tento den obcházeli svá pole a zapichovali zmíněné posvěcené ratolesti do polí s vírou v dobrou úrodu. Čím vyšší (delší) byly větvičky ratolestí, tím lépe, protože hospodář si přál alespoň do takové výšky vyrůst své obilné klasy.

Poznámka – za komunismu, koneckonců u státního zemědělství platí stále, je opačná tendence: snažili se naopak vypěstovat **klasy co nejnižší, nejkratší**, nejlépe za použití chemických preparátů, aby měli co nejméně starostí a práce s přebytečnou slámou. Zajímalo je pouze zrno. Jaký asi mohli mít zájem o dobytek, o to jak a čím zvířatům podestelou? Paralela ztráty vztahu k přírodě jako k harmonickému celku nepochybně souvisí se současností, tedy s nemocemi krav, prasat, drůbeže (ptačí chřipka) apod. Důsledky nemoudrých rozhodnutí nebývají zjevné okamžitě, proto se tato souvislost nedá materiálním způsobem chápáním světa dokazovat, ale z duchovního pohledu každý bolestný čin (i myšlenka) vůči přírodě, zvířatům, člověku je „zaznamenán“ a není prost patřičných důsledků. Tato krátkozrakost vůči souvislostem přežívá i nadále. Pád komunistického režimu nebyl přímou cestou k moudrosti.

Velikonoční pondělí

- nazývané též **červené pondělí**
- chlupci chodívají dům od domu „po pomlázce“. Tento prastarý zvyk **znamená „omladit“**.
- mají karabáče (někdy se říká pomlázky) upletené z vrbového proutí, což je souvislost s mladými ratolestmi, kterými byl vítán Ježíš Kristus na Květnou neděli. Je symbolem

vítězství a také zdraví, mladosti a svěžesti a poklepáním jsou děvčatům jakoby přisouzeny.

- někdy hospodář vyšlehal čeládku, aby nebyla po příští rok líná
- nebo bývá vnímána i jako **projev přátelství** mezi rodinami (chlapci nechodili k těm sousedům, se kterými nebyli rodiče zadobře)
- na pomlázku se začínalo chodit v pondělí ráno po mši, a to **nejprve ke kmotrům**. Nedodržel-li se tento postup, bylo to vnímáno jako velká urážka
- přišel-li mladík časně ráno (před mší) za dívkou a ona mu pak darovala dvě vejce ve vyšívaném ubrousku, bylo to považováno za **závazný slib lásky**
- toto velikonoční koledování s pomlázkou končí v poledne, pak se karabáče vyhazují, neuchovávají se do dalšího roku, protože příští rok se musí uplést nové z čerstvého a mladého proutí

Každý rok znovu a znovu můžeme díky velikonočním křísit to krásné a láskyplné JÁ v sobě.

Symbyly – jejich shrnutí:

- úklid - očista „těla i duše“, všeho hmotného i nehmotného
- bílá barva - nosívá se oblečení bílé barvy po celý týden, jako symbol čistoty, světla, nového života, vzkříšení; (kdysi si nově pokřtění oblékali bílá roucha) V některých pramenech se uvádí, že bílá barva se nosila po celý velikonoční týden, v jiných, že se oblékala pouze v sobotu – na vzkříšení.
- červená barva – symbolizující Kristovu krev
- ratolest – „palma“ (větvička „slávy“) mladá rostlinka, je v různých krajích i krajinách světa transformována do různých podob. Např. jívové větvičky (kočičky, palmové větve, kytice květin, ratolesti lípy, břízy, hlohu, trnky, chvojí (jedle), jalovce apod. Na květnou neděli se v kostelích tyto větvičky světlí vodou, pak se rozdávají přátelům, příbuzným nebo zastrkávají za krov, pod práh, do chlévů, aby přinášely hojnost všeho. Jsou prvním projevem jara.
- jidáše – pečivo, které má tvar bochníčků, častěji pletenců, které připomínají „zapletenost“ zrady. Někdy se uvádí, že symbolizují hada, jako symbol zla a zrady (ale symbol hada má hlubší pozadí než jen zjednodušeně a často užívané poukazování na zlo a zradu.)
- velikonoční beránek – symbolizuje památku Krista, obnovu života a jeho vítězství nad smrtí, je znám jako často užívaná oběť. Když Jan Křtitel spatřil Krista, zvolal: „Hle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Kristus (Beránek) vystupuje jako vykupitel hříchů
- pomlázka – lidově se jí někdy říká dynovačka, mrskačka, šlehačka, binovačka, tatar, březová metlička, karabáč, žíla, pamihod, hodovačka, kyčkovanka, sekačka, švihačka, šibovačka, metla, karabáč, kyčka, kančůch, rouhačka, čugár), jsou zpravidla upletené z vrbového proutí, což je souvislost s mladými ratolestmi, kterými byl vítán Ježíš Kristus na Květnou neděli. Je symbolem vítězství a také zdraví, mladosti a svěžesti a poklepáním jsou jakoby děvčatům (dříve i zvířatům) tyto vlastnosti přisouzeny.
- Berani – až 3m dlouhé lískové pruty, které se omotávaly jedlovým chvojím, nahoře byly ukončeny rozvětvením a zdobením barevnými mašlemi, krepovým papírem apod.
- velikonoční vajíčka – zvaná též straky, rejsky, kraslice (odvozeno od zdobené červenou barvou; rusky „krásnyj“ = červený). Vyfouknutým vajíčkům se říká výdumek nebo poucho. Již v předkřesťanských dobách bylo vejce symbolem plodnosti, úrodnosti, životní síly, narození, návratu jara, života a vzkříšení (jakýmsi zázrakem se proměňuje uzavřené

vejce v kuřátko). Skořápka je symbolem bezpečí, kuřátko nového života. V uzavřeném vejci je něco ukryto (život kuřátka) jako v hrobě (ve kterém je ukryt nový život v proměněné podobě).

- **Kraslice** je spojená s lidovou tradicí, kdy barvením a zdobením se vajíčkům připisovala magická moc. Velký význam mělo používání červené barvy, jako symbolu krve – života. Původní kultovní smysl nemělo darování, ale sněžení jeho obsahu, takže se zdobila původně výhradně vařená.

Když Ježíš se sv. Petrem chodili po světě, přišli jednoho dne do vesnice, kde v jedné chalupě poprosili hospodyni o chléb. Ten hospodyně neměla, ale v tu chvíli uslyšela kdákání slepice, sešla tedy do kurníku, našla vejce, to upekla v popelu a uhostila jím pocestné. Hosté se najedli, poděkovali a odešli. Když hospodyně chtěla uklidit zbylé skořápky, tu s překvapením zjistila, že všechny se proměnily ve zlato. Od té doby hostila každého pocestného vejci, ale žádné už se ve zlato neproměnilo. A tak po čase začala na výročí návštěvy těch prvních dvou pocestných vejce darovat.

- velikonoční zajíček – tzv. „ostrházi“ pochází z Německa (jak uvádí některé prameny), ale výraz je spíše maďarský. V naší tradici se ustálil až počátkem 20. století jako ten, který daruje dětem velikonoční dárky, ale ukrývá je a děti je hledají. Nejčastěji to byla vajíčka. U nás je známa ještě podobná nadílka o čtvrté neděli postní – tzv. Liščí neděle, kdy naděluje dárky liška. Zajíc symbolizuje z biblického pohledu skromnost, pokoru, někdy i chudobu nebo také smyslnost, kvůli níž se křesťanství k symbolu zajíce staví s určitým odstupem. Ve výtvarném umění bývá někdy znázorňován bílý zajíc u nohou Panny Marie jako symbol čistoty (od tělesného pokušení)
- mazanec – neboli bochánek, pečený z velkého množství másla, vajec, cukru, mandlí, rozinek atd. symbolizuje kypící jarní přírodu, připomenutí nabývání hodnot (mysleno myslím původně duchovních, ale posléze s klidem přeneseno na hmotné)
- koleda – je obyčej, původně znamenající chození chlapců po domech příbuzných a přátel, za což obdrželi výslužku (červené vařené vejce)
- řehačka – je do různých podob a velikostí vytvořený dřevěný nástroj, klapačka, někdy trakař s klapadlem, který v tradičních zvyklostech nahrazuje ticho zvonů, které „odletěly do Říma“. Dodnes se stále na vesnicích i přes zákazy v době komunistické totality, této tradice užívá.
- jordánka – voda, nabraná ráno na Velký pátek před východem slunce. Byla vnímána jako uzdravující, očišťující
- paškál – velikonoční svíce, která se zapaluje od vykřesaného ohně na Bílou sobotu, jako symbol nového života, vzkříšení a vnáší se do ztemnělých kostelů jako symbol zrození světla

Poznámka: Ve svých starých poznámkách k Velikonocům jsem našla text z roku 2006. Pocítila jsem, že je stále aktuální, tak jej přidávám. Není moc pozitivní, ale možná stojí za přemýšlení, jak, a zda vůbec, se naše „světy“ změnily:

Letos (tedy v roce 2006) na Bílou sobotu večer jsem sledovala na videu záznam ze mše v kostele Nejsvětějšího Salvátora v Praze, kterou celebroid Tomáš Halík na Popeleční středě. Uděloval již tradičně popelec umělcům, což je tradice stará od skončení 1. světové války.

Vnímala jsem to jako smysluplné propojení Popeleční středě, kdy se konala mše, s Bílou sobotou, kdy jsem mši dodatečně sledovala. Vzápětí vysílala ČT 2 přímý přenos Velikonoční

vigilie z baziliky sv. Petra ve Vatikánu v Římě, kterou celebroidal papež Benedikt XVI., a která v programu byla uvedena slovy, že *diváci mají poprvé v dějinách české televize možnost účastnit se prostřednictvím televizních obrazovek této tajemné slavnosti*. Na tomto celém krásném večeru mne zaujala, spíše než zaujala, by se dalo říci „praštila do palice“ skutečnost, že když jsem náhodou zmáčkla špatné tlačítko ovladače, objevila se mi na obrazovce před očima rázem prostřelená hlava se stříkajícím mozkiem. Šok. Ale tento šok mne přiměl, trochu se strachem, nahlédnout i na další programy. Zjistila jsem s hrůzou, že ve stejnou dobu konání vigilí běžely na ČT 1 *Stíny minulosti* (americký thriller), na PRIMĚ *Lovec policajtů* (akční thriller), na NOVĚ *Purpurové řeky* (krimifilm), na všech se prostřelovaly hlavy, všude se zabíjelo, řvalo, vše chtělo nebo možná mělo – pořádně diváka vyděsit, přikovat k židli nebo křeslu, nechat ho sníst bezvědomě několik pytlíků lupínků, hlavně nenabízet nic klidného, rozjímavého, tichého, nic, co by mohlo vést k jeho vnitřnímu klidu, protože ten by mohl být velkým ohrožením mediálního byznysu.

To ale nebyl konec mého bílosobotního večera. Když skončila mše z Vatikánu, vysílala ČT 2 vyhlášení OSOBNOSTÍ v soutěži ŽEBŘÍK v oblasti populární hudby, no a to jsem už obrazovku opustila, protože jsem pocítila, že se schopností porozumět vnitřnímu obsahu slova OSOBNOST jsme my lidé zatím dost na štíru.

Největší osobnost věků byla v pátek už po několikatisícáté obrazně umučena a zabita, a stále si nevíme s tímto příběhem příliš rady. Ovšem jsou nám nabízeni jiní hrdinové v thrillerech na NOVĚ nebo na PRIMĚ.

Usadila jsem se (tedy tenkrát) v křesle, abych si chvíli četla z Bible, otevřela jsem Matoušovo evangelium, desátou kapitolu a četla: *Vyvolení dvanácti*. Dočetla jsem, položila Bibli na místo hned vedle televizního programu, který tam ležel – Bůh ví proč – a tak jsem do něj nakoukla, protože jsem si chtěla poznamenat názvy oněch *svátečních* thrillerů. Ovšem neuniklo mému zraku tučné písmo, které následovalo ihned po skončení amerického thrilleru: *VyVolení* (což mi s odpuštěním evokuje název *Vy Vole(ní)*), a tam stálo: „**Kdo bude z 12ti vyvolených blíž 15ti miliónům? Duel. Pokračování show.**“ Zní to neuvěřitelně, ale vše je bez jakýchkoliv fabulací tak. To nebyla náhoda.

Jenže tvůrci našich nejmodernějších, tentokrát „živých“ show, by se bez příběhu Ježíše Krista asi neměli čeho chytit, kde by vzali název? A zda by je vůbec napadla „**palcová hra**“ (palec vzhůru, palec dolů) pro postupné i potupné vylučování jednotlivců? A proč jich zvolili právě 12? A podobných otazníků se rojilo více a více. Jedno mi ale vystupovalo zřetelně – miliony lidí s bezduchostí přijímají. Ať už se jedná o zneužívání a znehodnocování symbolů, motivů, významných událostí, nebo reklamu, dokonce reklamu v reklamě, je to pořád běžné, a stále víc nebezpečnější.

Naše bdělost, pozornost, hledání souvislostí a jejich chápání je jedinou možností, jak neznamenat a nezapadnout natvrdo do hmoty tohoto světa.

Udržet vertikálu svého životního kříže pevně vztyčenou ve spojení Země a Ducha a jeho horizontálu jako otevřenou náruč přijímající i darující lásku, kterou nám Kristus svou krví, vsáknutou do Země, daroval, to byl poslední obraz velikonočního vzkazu, který jsem zahlédla před usnutím.

Dnes: televizi už léta nemám, nedívám se na ni, a zprávy z lidského dění mi myslím vůbec neunikají. I když pro zajímavost by stálo za povšimnutí, co budou vysílat letos o velikonočních v televizi. *Ale proč, ptám se? Abych byla v obraze?*

Ne, v tomhle obraze už být nepotřebuji.

A tak přidávám pro radost ještě rozjímání nad jarním kvítkem – fialkou, která náleží právě tomuto velikonočnímu období, ve kterém se nyní ocitáme.

Duchovní význam květin:

Fialka

Alma Excelsior

(převzato z časopisu *Sophia* č. 8/95)

Fialka je dávným symbolem skromnosti, pokory a trpělivosti. Její fialová barva vyznačuje duchovnost. Člověk, který je prostoupen at' vědomým či neuvědoměným duchovním poznáním, je naplněn zvláštní silou, duchovní jemností, která se zevně vyznačuje čistou skromností, ústupností a beznáročností. V našem duchovním podvědomí nalézá se plod minulých inkarnací a v něm se zračí síla, kterou jsme ve svém předchozím vývoji vypěstovali. Proto nemusíme vědět, jak jsme v minulosti žili, stačí, když zříme výsledky své činnosti ve svých povahových sklonech.

Fialka je signována Venuší, pro svou libovonnost, je symbolem bytosti láskyplné, která každému vychází vstříc svou obětavostí. Nikdy se nedere do popředí a nežádá si pozornosti svých bližních. Nečeká na odměnu, nýbrž v ústraní pracuje pro blaho všech. Ve fialce je síla žakovské pokory a trpělivosti, která z ní k člověku vyzařuje a přináší mu vstříc svoji pomoc při osvojování si ušlechtilé rozvahy a klidu.

Fialka je květem jara a vedle signatury venušanské má ještě signaturu Rafaelovu, kosmického léčitele a jarního archanděla. Vykvétá v době Velikonoční, když duchovní sféry jsou naplněny velkými silami mysteria velikonočního. Tehdy, když celý kosmos se zachvívá magickými proudy universální Lásky, otevírá své něžné květy, jejichž kabala znázorňuje pentagramickou hvězdu s prodlouženým apokalyptickým rohem. Tento roh tvoří nálevkovitý útvar květného kalichu dozadu prodlouženého. Zde k nám fialka mluví: Posvěcující síla Lásky budiž tebou vydechována v oblacích vůně skromnosti. Pravá vnitřní pokora očisťuje tvé dechové orgány od následků výbušnosti, hněvливosti, žárlivých a ostrých slov. Síly tvé žluči, které plodí prchlivost a vyjadřují se v tuberkulose, jsou vyléčeny silou fialky, skromností, pokorou a něhou. Proto ve fialce máme lék proti plicním chorobám v odvaru jejího květu a listu. Má-li mít magické účinky, je dobře ji trhati v pašijovém čase, to jest na zelený čtvrtek, velký pátek a bílou sobotu. Tehdy mají tyto květy největší léčivou moc. Co se týče symbolu apokalyptického rohu, má při fialince tento smysl: Jestliže vydechujeme nelásku, disharmonii a zlo, tu naše dechové orgány jsou nejprve stíhány tuberkulosou. Když však tato choroba, která je karmickým odčiněním prchlivosti není dostatečným lékem na naše duševní vady, nepokoří naší lidskou výbušnost, sobeckou žárlivost a žádostivost, tu se tyto vlastnosti vrývají do našeho éterického těla. Postupem času dechové orgány vytvoří roh apokalyptické šelmy, náš jícen ztverdne, zrohovatí a tak z našeho dechového orgánu bude v budoucnosti vyčnívat, až se naplní doba čísla 666, apokalyptický roh. Doba ta nastane, až zazní šestý pozoun v době sedmi pozounů. Je to tedy v daleké budoucnosti, leč v této době každý pozná, zda žil či nežil silami fialky.

Mysterium fialky přináší nám tedy základ k duchovní cestě ve svých silách reprezentujících tři okultní ctnosti žáka duchovní vědy. **Lásku, pokoru, oddanost a trpělivost.**

Je čas ratolestí. Mysleme na děti.

Na naše ratolesti, které nám „velkým“ darují možnost zvítězit nad vlastní slabostí, sobectvím, hloupostí, nad našimi největšími nedostatky tím, že k nám přišly, abychom my mohli být s nimi, Potřebují naši pomoc. A naše pomoc nespočívá v tom, že dětem vysvětlujeme, co by měly dělat, ale v tom, že jsme s nimi takoví, jací jsme, že žijeme to, co jsme a ony nás jen napodobují. Jsou odkázány na naši vnitřní pravdu a sílu, ze které čerpají na celý další život.

Velikonoční nálada tohoto týdne vybízí k novému zrození, vzkříšení laskavosti, moudrosti, pravdy, a to tak, abychom pochopenou moudrost mohli proměnit v myšlenky a činy, které jsou zpětně darem pro všechny a všechno.

podobně jako Ježíš konal zázraky na Květnou neděli při vjezdu do Jeruzaléma, podobně i naše děti, naše ratolesti, jsou nám darovaným zázrakem.

Ale to je jen jedna polovina krásy (celku). Ta druhá je neutuchající uvědomování si svých vlastních postojů, myšlenek, pocitů, činů, a snaha o jejich „očistu“ a proměnu, abychom je takto znovuzrozené mohli vydechovat do světa.

Proto připomínám děti, protože ony jsou náš nejbližší svět, ony jsou ta semena, která zaléváme sebou samými.

My, rodiče, vychovatelé, naše vlastnosti, to je ta **svěcená voda**. Dítě je ono Slunce, kterého můžeme „umučít“ svými vlastními nedostatky, zvláště těmi nepřiznanými, (protože můžeme-li něco měnit, musíme vědět, co) nebo jej můžeme přijmout jako největší dar, jako světlo světa. Jako příležitost ke znovuzrození.

Inu, přeji vám všem krásné jarní cesty skrz velikonoční bránu do nových obrazů, do obrazů vlastní moudrosti a radosti.

Bud'te šťastni

S láskou a vděčností

Yvell